

OB DVAJSETLETNICI

S tem letnikom polni naš strokovni časopis dvajseto leto svojega obstajanja. Pred dvajsetimi leti so bile na mariborskem slavističnem zborovanju dane še zadnje odločilne spodbude* za njegovo uresničitev in v šolskem letu 1955/56 je z uredniki Jožem Mahničem (metodika), Antonom Bajcem (jezik) in Marjo Boršnik (literarna zgodovina), tehnični urednik Janko Moder, že izhajal naš JiS. V svoj program si je zapisal popularizacijo stroke, tesno povezavo z vsakdanjimi strokovnimi potrebami slavistov na različnih stopnjah slovenskih šol, skrb za kulturo slovenskega jezika v javnosti in obravnavanje najbolj živih vprašanj s področja slovenske književnosti — vse to na kratek, strnjen, sicer poljuden, a znanstveno neoporečen način.

Znano pa je, da ima vsako otipljivo rojstvo tudi nekaj manj otipljive poprejšnje zgodovine: za rojstvo je potreben večji ali manjši trud (in navsezadnje ponavadi tudi nekaj ljubezni). Ko se današnji JiS kot vsi radovedni otroci zanima za svoj predpretekli čas, pri priči trči na drugo jubilejno obletnico, ki v naših strokovnih krogih zasluži vsaj enak spomin. Na jesen pred štiridesetimi leti (1934) je bilo sklenjeno, da je treba osnovati Slavistično društvo Slovenije in takoj po novem letu 1935 je bilo tudi osnovano, prvi predsednik je bil Rajko Nahtigal. Pod drugim predsednikom Mirkom Ruplom je 1938 začelo izdajati svoje prvo glasilo Slovenski jezik, sprva z uredniki Bajcem, Ruplom, Šolarjem, naslednja tri leta do svetovne vojske pa z uredniki J. Logarjem, Šolarjem, Tomšičem. — 1941 se je društvo s svojim glasilom pridružilo splošnemu slovenskemu kulturnemu molku; ko se je kmalu po vojni obnovilo, pa je 1948 osnovalo novo društveno glasilo Slavistično revijo. Vendar je revija gojila predvsem znanstveno slavistiko in tako se je začela kmalu spontano oblikovati potreba po strokovni reviji za slavistične šolske praktike. Rodil se je JiS, ki poslej že dvajset let z večjimi ali manjšimi težavami redno izhaja.

Prvotno uredništvo je časopis urejalo tri leta, s tem da je že drugo leto Marjo Boršnikovo zamenjal Lino Legiša, 1959/60 se je uredniški odbor razširil, odgovorni urednik pa je bil Joža Mahnič. 1960/61 je ob številčnejšem uredniškem odboru postal odgovorni urednik Boris Merhar, ki je revijo s sebi lastno skrbnostjo urejeval tri leta; 1960/61 je tehnično uredništvo prevzel Ivo Graul (ki je tehnični urednik še danes, torej je ravnokar obhajal petnajstletnico dela pri JiS!), za Merharjem sta ob spremenjenem uredništvu po eno leto JiS urejevala Bratko Kreft in France Bezljaj ter za njima od 1966 dalje Jože Toporišič s sourednikom Sivcem (metodika) in Zadravcem (literarna zgodovina). Do nove spremembe uredništva je prišlo 1970/71, ko je postal glavni urednik Franc Jakopin s sourednikoma Dolganom in Kmeclom (takrat je prišlo tudi do spremembe zunanje opreme), 1973/74 pa je revijo začel urejevati današnji uredniški odbor.

Tako na kratko. Temeljni postavki JiS smo vendarle prihranili za nazadnje: to sta številno in zvesto naročništvo ter neutrudni sodelavci. K prvemu: ni menda na Slovenskem ustreznega časopisa, ki bi se lahko ponašal z 2500 naročniki, in to zvečine skrbnimi, ki ne zamujajo z naročnino. Njihova zvestoba in prizadev-

* Podrobneje o tem gl. zadaj v prispevku Viktorja Smolejal

nost tehničnega urednika omogočata reviji visoko t. i. »lastno realizacijo«, to je samoplačevanje: tudi do polovice stroškov krijemo z naročnino (slovenske literarne revije zmorejo npr. same plačati največ do 15^{0/0}), ostalo polovico stroškov, zadnje čase tudi nekaj malega več, saj tiskarske cene tečejo navzgor iz dneva v dan, z vso kulturno uvidevnostjo prispevata Kulturna skupnost in Izobraževalna skupnost SRS. — K drugemu: sodelavci ostajajo zvesti kljub skrajno pičlim honorarjem; spričo vse večje popularnosti revije v inozemstvu se poleg domačih oglašajo tudi neslovenski slavisti, tako ima uredništvo na voljo vse več gradiva, pogosto pa tudi že zadrego, kako vse kakovostne prispevke spraviti pod pičlo streho. — Vsem, naročnikom, sodelavcem, podpornikom in bivšim urednikom velja ob jubileju zahvala in hkrati vabilo k nadaljnji zvestobi, s tem pa k nadaljnjemu plodnemu doprinosanju kulturi slovenskega jezika v javnosti, raziskovanju in populariziranju našega jezika in književnosti ter skrbi za kakovost pouka slovenščine na srednjih šolah.

Jadwiga Zieniukowa

Varšava

KAŠUBŠČINA V LUČI JEZIKOSLOVNIH RAZISKAV

Kašubščina je ena od petih velikih narečnih skupin¹ današnjega strnjenege poljskega jezikovnega (narečnega) ozemlja.² Ponekod v znanstveni literaturi srečujemo tudi termin kašubski dialekti; ta je pri podrobnejših raziskavah kašubščine potreben zaradi precejšnje notranje diferenciranosti³ kašubske narečne skupine.

Kašubščina obstaja na obrobju poljskega jezikovno-narečnega območja. Nekoč je bila eden izmed veznih členov v lehitski jezikovni skupini, ki je pokrivala ozemlje od poljsko govorečega teritorija na vzhodu preko pomorskih dialektov do polabsko govorečega ozemlja (polabščina je izumrla v 18. stoletju) na zahodnem bregu Labe.⁴

Za povprečnega Poljaka je kašubski dialekt, posebej severni (nekateri ga imenujejo kar kašubski jezik), precej »eksotičen«, saj je zlasti pri hitri govoric

¹ K. Dejna: Ile mamy dialektów polskich? — Rozprawy Komisji Językowej ŁTN, 1968, 5—40.

² Strnjeno narečno območje ne zajema novih narečij, ki so nastala v zadnjih desetletjih zaradi migracije prebivalstva.

³ Prim. temeljna jezikoslovna dela, posvečena kašubščini: F. Lorentz, Gramatyka pomorska, Poznań 1927—1937, tudi ¹.—3. del, Wrocław 1958—1962; Atlas językowy kaszubszczyzny i dialektów sąsiednich. Izdelal pod vodstvom Z. Stieberja Zespół Zakładu Słowianoznawstwa PAN (uvodni zvezek in zvezki 1—6; od 7 zv. naprej pod vodstvom H. Popowske-Taborske. Wrocław, 1964—; publikacija še ni končana, doslej izšlo 10 zvezkov; v tekstu je publikacija označena s kratico AJK).

⁴ Npr. T. Lehr-Splawiński, O dawnych narzeczach Słowian Pomorza Zachodniego i ziem przyległych. V zborniku Konferencja pomorska 1954. Prace językoznawcze. Warszawa 1956, 21—36. — Z. Stieber, Stosunek kaszubszczyzny do dialektów Polski ładowej. Prav tam. Prim. tudi v: Vorträge auf der Berliner Slavisten tagung. Berlin 1956. 57—67.